

**Anmälan till JO mot socialtjänsten inom samtliga
stadsområdesförvaltningar i Malmö kommun samt Polismyndigheten,
gränspolissektionen i region Syd**

Beslutet i korthet: I november 2016 skickade gränspoliserna en begäran till socialtjänsten om adress- och kontaktuppgifter till ett antal namngivna personer med utvisningsbeslut. Socialtjänsten lämnade ut de begärda uppgifter som man hade tillgång till.

Den sekretessbrytande bestämmelsen i 17 kap. 1 § utlänningslagen är enligt JO tydligt utformad och lämnar inte utrymme för socialtjänsten att göra egna bedömningar av barnets bästa i det enskilda fallet. Förutsatt att Polismyndigheten begär att få ta del av uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut är socialnämnden skyldig att lämna ut dem.

Det finns varken någon skyldighet för eller något formellt hinder mot att socialtjänsten på eget initiativ informerar de personer vars adress- och kontaktuppgifter har efterfrågats av eller lämnats ut till gränspoliserna. Om en enskild begär att få information i frågan bör en sådan begäran hanteras på samma sätt som andra framställningar om att få ta del av uppgifter hos en myndighet.

Det som har kommit fram ger inte anledning för JO att vidta någon utredningsåtgärd.

Anmälan

Juristen AA vid Unga Forum inom Skåne stadsmission, docenten BB och doktoranden CC vid Malmö högskola samt DD vid Centrum för sociala rättigheter har kommit in med en gemensam anmälan till JO mot socialtjänsten inom samtliga stadsområdesförvaltningar i Malmö kommun samt Polismyndigheten, gränspolissektionen i region Syd. Anmälarna har uppgett bl.a. följande:

I november 2016 skickade gränspoliserna en begäran till socialtjänsten inom samtliga stadsområdesförvaltningar i Malmö kommun om adress- och kontaktuppgifter till 200 namngivna personer med utvisningsbeslut. Malmö kommun hade de begärda uppgifterna om 32 av personerna, och dessa uppgifter lämnades ut. Det fick långtgående konsekvenser, både för de personer vars adress- och kontaktuppgifter lämnades ut och för andra gömda personer i Malmö. Besluten att lämna ut uppgifterna hade inte föregåtts av någon

individuell prövning av barnets bästa. Inte heller polisen verkade ha gjort någon individuell prövning inför att man begärde ut uppgifterna från socialtjänsten.

Malmö kommun har gett olika besked när det gäller vilka rättigheter enskilda har att få veta om deras adress- och kontaktuppgifter har begärts eller lämnats ut. Kommunen har bl.a. hänvisat till tidigare JO-uttalanden om att det med hänsyn till efterforskningsförbudet är olämpligt att utan vidare berätta för en enskild att någon har begärt ut uppgifter om honom eller henne. Samtidigt har kommunen gett uttryck för att socialtjänsten på en fråga från den enskilde kan ge information om huruvida hans eller hennes adress- och kontaktuppgifter har efterfrågats av eller lämnats ut till gränspolisens.

Anmälarna har begärt att JO ska uttala sig om gränspolisens respektive socialtjänstens skyldighet att göra en individuell prövning av barnets bästa inför att uppgifter av det här slaget begärs respektive lämnas ut. De har även begärt att JO ska klargöra om de personer vars adress- och kontaktuppgifter har efterfrågats eller lämnats ut har rätt att få information om det från socialtjänsten.

Bedömning

Socialtjänstens utlämnande av uppgifter till gränspolisens

Av 12 kap. 14 § utlänningslagen (2005:716), UtL, framgår att Polismyndigheten i vissa fall kan ha ansvaret för verkställigheten av ett beslut om utvisning.

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], OSL). En uppgift för vilken sekretess gäller enligt OSL får inte röjas för enskilda eller för andra myndigheter, om inte annat anges i OSL eller i lag eller förordning som OSL hänvisar till (8 kap. 1 § OSL). Sekretess hindrar dock inte att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning (10 kap. 28 § OSL). En sådan sekretessbrytande bestämmelse finns i 17 kap. 1 § UtL. Av den framgår bl.a. att socialnämnden ska lämna ut uppgifter om en utlännings personliga förhållanden om Polismyndigheten begär det och uppgifterna behövs för att verkställa ett beslut om utvisning. Om en socialnämnd beslutar att avslå en sådan begäran får Polismyndigheten överklaga beslutet (6 kap. 7 § andra stycket OSL). När det gäller en myndighets rätt att få ta del av uppgifter från en annan myndighet ligger alltså ansvaret för att pröva frågan ytterst på domstolarna.

Frågor om individuella prövningar av barnets bästa i olika situationer är inte enkla att besvara. Jag har i mitt yttrande över Barnrättighetsutredningens betänkande Barnkonventionen blir svensk lag (SOU 2016:19) betonat vikten av en klar och tydlig lagstiftning vad gäller grundläggande mänskliga rättigheter (JO:s ärende med dnr R 29-2016). I 1 kap. 10 § UtL anges att det i fall som rör ett barn särskilt ska beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt

barnets bästa i övrigt kräver. En liknande bestämmelse finns i 1 kap. 2 § första stycket socialtjänstlagen (2001:453). Enligt den ska barnets bästa särskilt beaktas vid åtgärder som rör ett barn.

Jag vill allmänt framhålla att den grundläggande avvägningen mellan olika intressen görs i den process som föregår riksdagens beslut i ett lagstiftningsärende (jämför prop. 1996/97:25 s. 246–248). När det gäller barnrättsperspektivet i asylprocessen har lagstiftaren, utöver portalparagrafen i 1 kap. 10 §, skapat bestämmelser i utlänningslagen som ger särskilt utrymme för att beakta barnets bästa när det ska fattas ett beslut i utvisningsfrågan och när ett sådant beslut ska verkställas (se 5 kap. 6 § andra stycket samt 12 kap. 18 § tredje och fjärde stycket UtL).

Den sekretessbrytande bestämmelsen i 17 kap. 1 § UtL är tydligt utformad och lämnar enligt min mening inte utrymme för socialtjänsten att göra egna bedömningar av barnets bästa i det enskilda fallet. Förutsatt att Polismyndigheten begär att få ta del av uppgifter som behövs för att verkställa ett utvisningsbeslut är socialnämnden skyldig att lämna ut dem. Det som har kommit fram ger mig inte anledning att vidta någon utredningsåtgärd i denna del.

Information från socialtjänsten till de personer vars uppgifter har efterfrågats eller lämnats ut

Socialtjänsten har ingen skyldighet att på eget initiativ informera de personer vars adress- och kontaktuppgifter har efterfrågats av eller lämnats ut till gränspolisens. Det finns å andra sidan inte något formellt hinder mot att en socialtjänst upplyser en enskild om att uppgifter som rör honom eller henne har lämnats ut. Jag vill dock framhålla att det, när det gäller verkställighet av ett beslut om utvisning, kan uppstå en orimlig situation om en myndighet motarbetar en annans myndighets uppdrag (jämför prop. 1997/98:182 s. 12).

När det gäller de JO-uttalanden som har tagits upp i anmälan (jämför bl.a. JO 2011/12 s. 582, dnr 4258-2010, samt JO 2013/14 s. 610, dnr 6403-2011, och s. 620, dnr 440-2012) vill jag påpeka att i den aktuella situationen, dvs. när gränspolisens begär att få ta del av uppgifter för att verkställa ett beslut om utvisning, aktualiseras inte det anonymitetsskydd som tryckfrihetsförordningen garanterar. JO:s tidigare uttalanden gäller anonymitetsskyddet i tryckfrihetsförordningen och saknar därför intresse i sammanhanget.

Anmälarna vill även få klarhet i hur socialtjänsten bör agera när den enskilde själv vänder sig till socialtjänsten och begär att få information om huruvida hans eller hennes adress- och kontaktuppgifter har efterfrågats av eller lämnats ut till gränspolisens. Min uppfattning är att om uppgifterna om kontakterna med gränspolisens finns dokumenterade och framgår av allmänna handlingar ska de normalt lämnas ut (6 kap. 4 § OSL). Om de begärda uppgifterna inte finns i allmänna handlingar kan en myndighet ha en skyldighet enligt 4 § förvaltningslagen (1986:223) att i övrigt lämna upplysningar till en enskild.

Det finns alltså varken någon skyldighet för eller något formellt hinder mot att socialtjänsten på eget initiativ informerar de personer vars adress- och kontaktuppgifter har efterfrågats av eller lämnats ut till gränspolisen. Om en enskild begär att få information i frågan bör en sådan begäran hanteras på samma sätt som andra framställningar om att få ta del av uppgifter hos en myndighet. Klagomålen mot socialtjänsten ger inte heller i denna del anledning till någon utredningsåtgärd från min sida.

Övrigt

Det som anmälarna har uppgett ger inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande när det gäller gränspolisen.

Jag finner skäl att skicka en kopia av detta beslut till samtliga stadsområdesnämnder i Malmö kommun, socialtjänsten inom samtliga stadsområdesförvaltningar i Malmö kommun och Polismyndigheten, gränspolissektionen i region Syd.

Ärendet avslutas.